

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛІДЕРСТВО ТА КОМАНДНА РОБОТА В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Професійна освіта. Цифрові технології»
Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація 015.39 Цифрові технології
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика
Протокол № 01 від 28 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лідерство та командна робота в освітній діяльності
Викладач (-і)	Прокопів Любов Миколаївна, канд. пед. наук, доцент Паска Тарас Валерійович, доктор філософії
Контактний телефон викладача	0988386043
Е-mail викладача	taras.paska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Вівторок 14:00-16:00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс спрямований на сприяння виробленню та набуттю лідерських якостей здобувачів освіти, формування компетентнісного підходу, здатності працювати у команді; оволодіння практичними інструментами прийняття індивідуальних та групових рішень, організації ефективної команди та розподілу ролей, управління командою як системою формування знань і умінь з основ інформаційної грамотності і медіаосвіти й медіапедагогіки та аудіовізуальної грамотності щодо вирішення сучасних медіапедагогічних проблем, розуміння ролі та значення медійного світу в професійному та особистісному ставленні людини. Практично-семінарські заняття орієнтовані на самостійну підготовку студентами проєктів, творчих робіт, ситуаційних вправ, їхнього представлення та обговорення у групі, аналіз творчих ситуацій.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета: розвивати компетентності лідерства та командної роботи у сфері освіти, оволодіння практичними інструментами прийняття індивідуальних та групових рішень, організації ефективної команди та розподілу ролей, управління командою як системою формування знань і умінь. Завдання: - вироблення компетентностей розпізнавання лідерських якостей - здатність аналізувати і критично сприймати команди і лідерів; - визначення сутності лідерства; - розкриття дидактичних, психолого-педагогічних і методичних аспектів застосування лідера; - вивчення впливу різних медіазасобів на навчання і виховання молоді, можливих наслідків їх негативного впливу.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Загальні компетентності (ЗК): ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК): СК 03. Здатність керувати навчальними/розвивальними проєктами. СК 04. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення. СК 06. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень. СК 13. Здатність управляти комплексними діями/проєктами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих. Програмні результати навчання (ПР): ПР 01. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та	

громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.

ПР 03. Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.

ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.

ПР 24. Володіти основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях галузі/сфери.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний / вибірковий
5	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)	3	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам. робота
Тема 1. ЛІДЕРСТВО ТА ЛІДЕРИ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ. Поняття, основні категорії. Сутність лідерства та управління, головні відмінності. Портрет сучасного лідера. Роль лідера в глобальному світі та на мікрорівні. Сучасне бізнес-середовище, внутрішня та зовнішнє середовище організації. Задачі лідера. Лідерство та прийняття рішень. Теорія Х та теорія Y. Щоденне лідерство. Історія лідерства. Організаційне лідерство. Приклади успішних компаній.	2	2	8
Тема 2. ТИПОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА. Експертне, емоційне та ситуаційне лідерство. Віртуальне лідерство. Трансформаційні та транзакційні лідери. Класифікація лідерів. Обов'язки менеджера та керівника, відмінність керівника від лідера. Психотип лідера. Типи особистостей та лідерство. Політичне лідерство. Формування лідерських якостей майбутнього викладача закладу вищої освіти засобами командної діяльності. Редизайн лідерства. Типи лідерства за Максом Вебером.	2	2	8

Тема 3. ЛІДЕРСТВО ТА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ. Умови прийняття рішень: визначеність, невизначеність, ризик та конфлікт. Прийняття рішень в умовах ризику. Дерево рішень. Евристичні методи прийняття рішень. Ефект якоря, боротьба з якорями. Рамкування. Творче прийняття рішень, креативність і лідерство. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. Прийняття рішень в умовах конфлікту. Вирішальні правила. Метод аналізу ієрархій.	2	2	8
Тема 4. ПРИЙНЯТТЯ ГРУПОВИХ РІШЕНЬ. Особливості групового прийняття рішень. Втрата процесу. Проблема складу групи. Проблема участі. Проблема впливу. Властивості групи. Негативні ефекти в групі. Методики розроблення групового рішення. Метод Дельфі. Метод аналогій. Морфологічний метод. Метод «635». Метод модерацій. «Мозковий штурм» та його модифікації. Психологічні аспекти групових рішень. Ефекти групового прийняття рішень.	2	2	8
Тема 5. ПОНЯТТЯ КОМАНДИ, ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ ЕФЕКТИВНИХ КОМАНД. Підходи до визначення команди. Основі відмінності між командою та групою. Ключові характерні ознаки команди. Принципи організації командної форми робіт. Цілі та ролі в команді. Психологічні явища в команді. Різновиди команд. Фактори ефективної роботи команди. Критерії ефективної команди. Підходи до формування команди. Формування команди зі своїх та зовнішніх співробітників. Фактори ефективного досягнення цілей при формуванні команди. Приклади ефективних команд в бізнесі. Підбір та оцінка команди.	2	2	8
ТЕМА 6. РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ В КОМАНДІ. Дві основні ролі в команді. Принципи розподілу ролей в команді. Ролі в команді за Річардом Дафтом. Фактори, що визначають ролі в команді. Психологічні типи. Теорія командних ролей Реймонда Белбіна. Зміна ролей. Типи команд.	2	2	8
ТЕМА 7. ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ		2	4

КОМАНДИ. Психологічна сумісність в команді. Основні етапи функціонування команди. Стадії розвитку команди.			
Тема 8-9. МОТИВАЦІЯ ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ. Закон ефекту. Теорія очікування. Форми керівництва командою. Методи зміцнення команди. Фактор довіри у команді. Управління конфліктами. Класифікація конфліктів. Варіанти поведінки у конфлікті. Переговори як інструмент вирішення конфлікту. Моніторинг ефективності команди. Стили управління персоналом. Технології управління людськими ресурсами.		4	8
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="3">Шкали оцінювання</th> </tr> <tr> <th>університетська</th> <th>національна</th> <th>шкала ЄКТС</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>відмінно</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>80-89</td> <td rowspan="2">добре</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70-79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60-69</td> <td rowspan="2">задовільно</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>50-59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26-49</td> <td>незадовільно (з можливістю повторного складання)</td> <td>FX</td> </tr> <tr> <td>1-25</td> <td>незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)</td> <td>F</td> </tr> </tbody> </table>	Шкали оцінювання			університетська	національна	шкала ЄКТС	90-100	відмінно	A	80-89	добре	B	70-79	C	60-69	задовільно	D	50-59	E	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
Шкали оцінювання																										
університетська	національна	шкала ЄКТС																								
90-100	відмінно	A																								
80-89	добре	B																								
70-79		C																								
60-69	задовільно	D																								
50-59		E																								
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX																								
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F																								
Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проєктних робіт. Терміни написання: денна форма – на парі, заочна форма – за 10 днів до сесії.																									
Практичні заняття	50 балів																									
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж семінарських занять (письмові роботи, усні відповіді)																									
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік Форма здачі: тестовий контроль (50 балів)																									
7. Політика навчальної дисципліни																										
Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.																									

	Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час заняття	Діяти відповідно до Положення про розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-OOP.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Визнання результатів неформальної освіти відбувається згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf

8. Рекомендована література

1.Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* /авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І, Савчук Б.П, Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М.,Прокопів Л.М, Салига Н.М./ за заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів/. Івано–

Франківськ, 2021. 400 с.

2. Бондарчук О.І., Нежинська О.О. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації. К., 2017, 36 с. URL:

<https://lib.iitta.gov.ua/709755/1/%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B2%20%D0%95%D0%91.pdf>

3. Лідерство та команда в публічному управлінні: конспект лекцій для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» денної форми навчання. Суми, 2020, 175 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/>

4. Нестуля О. Нестуля С. І., Кононець Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. Полтава, ПУЕТ, 2018. 241 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_2161_63367800.pdf

5. Онлайн-курс "Foundations of Everyday Leadership". URL: <http://www.coursera.org/learn/everyday-leadership-foundation>

6. Онлайн-курс «ДНК лідерів». URL: <http://leader.ed-era.com/>

7. Онлайн-курс "Leading High-Performing Teams". URL: <http://courses.edx.org/courses/course-v1:UQx+BUSLEAD3x+2T2019/course/>

8. Стинська В, Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії*. 2021. 1(52). С. 115-118.

9. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа українських Карпат*. 2021. № 24. С.100-104.

10. Таранюк К. В., Кобушко Я.В. Онлайн-курс "Foundations of Everyday Leadership". URL: <http://www.coursera.org/learn/everyday-leadership-foundation>

11. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник. Харків, 2017, 100 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf

12. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник. Харків, 2017, 100 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31806/1/Romanovskyi_Teoriia_i_praktyka_formuvannia%20lidera_2017.pdf

13. Чепіль М. Прокопів Л. Формування лідерських якостей майбутнього викладача закладу вищої освіти засобами командної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 36, том 3, С. 356 -361 http://www.aphn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_3/45.pdf

14. Штогрин О., Прокопів Л. Основні підходи до розуміння лідерських якостей майбутнього викладача ЗВО. Бюлетень кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика. 2020. № 32. С. 65–70. URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites>

Викладачі:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика

Любов ПРОКОПІВ

доктор філософії,
асистент кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика

Тарас ПАСКА